

Handläggare: Gunilla Schedin Hahn /
Elsa Lindberg
Tfn: 508 09 015 / 508 09 059

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Stockholms klotterkommissions rapport – yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på såväl Stockholms klotterkommissions rapport som Birgitta Rydells (fp) motion om att genomföra kommissionens förslag.

Ylva Tengblad
Stadsdelsdirektör

Yngve Lindström
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms klotterkommissions rapport visar tydligt att klotter är ett samhällsproblem med flera dimensioner. Klottret vållar stora materiella skador och omfattande resurser krävs för att bekämpa och sanera klotter. Inom ramen för klotterkommissionens arbete har bl.a. en bearbetning av en tidigare drogvane- och riskbeteendeundersökning genomförts. Av denna framgår att de ungdomar som ägnar sig åt klotter är avsevärt mer kriminella och också i högre utsträckning högkonsumenter av droger än icke-klottrare.

Klotterkommissionen föreslår en rad åtgärder för att bekämpa klottrandet. Birgitta Rydell (fp) har i motion till kommunfullmäktige föreslagit att beslut fattas om att genomföra klotterkommissionens förslag.

Stadsdelsförvaltningen delar kommissionens uppfattning om att kraftfulla insatser behövs för att bekämpa klottrandet och är klart positiv till kommissionens förslag till åtgärder.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom stadsmiljö- och planeringsavdelningen efter samråd med barn- och ungdomsavdelningen. Information har lämnats i förvaltningsgruppen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade i maj 2002 att tillsätta Stockholms klotterkommission. Kommissionen har i november 2002 lämnat en rapport, som remitterats till bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd för yttrande. Birgitta Rydell (fp) har i motion till kommunfullmäktige i mars 2003 föreslaget att beslut fattas om att genomföra klotterkommissionens förslag. Även motionen har remitterats till Norrmalms stadsdelsnämnd för yttrande.

Sammanfattning av Klotterkommissionens rapport

Kommissionens uppgift har varit att:

- samla och sprida kunskap och forskning om klotterproblematiken.
- söka och medverka i utvecklingen av nya metoder för att hjälpa ungdomar som fastnar i klotterkulturen att bryta sitt destruktiva beteende.
- finna metoder för att förhindra nyrekryteringen av klottrare.
- utreda hur klottersaneringen kan förbättras.
- se över vilka tekniska lösningar som kan vara användbara för att försvåra klottrandet.

Inom ramen för klotterkommissionens arbete har Knut Sundell vid socialtjänstförvaltningens FoU-enhet gjort en bearbetning av den drog- och riskbeteendeundersökning som genomfördes under 2002 bland elever i grundskolans år 9 och i gymnasiets år 2. På uppdrag av klotterkommissionen har vidare David Shannon sammanställt en forskningsöversikt inom ämnet klotter. Även ett antal intervjuer har genomförts med några unga klottrare.

Klotterkommissionen konstaterar att det i dagsläget inte finns någon heltäckande samordning i Stockholms stad när det gäller att bekämpa klottrats utbredning. Som exempel på sådan samordning nämns Helsingfors där man 1998 startade ett Stoppa Klottratsprojekt i samarbete mellan bl.a. stadens olika tekniska kontor, ansvariga för tunnelbane- och spårvägstrafiken samt el- och telebolag. Flera mobila team åker ständigt runt och bevakar samt sanerar stadens anläggningar och fastigheter. Därutöver har omkring 400 frivilliga engagerats som observatörer och rapportörer av klotter. Sedan 1998 uppges klottrats ha minskat med närmare 70 procent och antalet aktiva klottrare har minskat betydligt.

Uppgifterna varierar om hur väl olika aktörer inom Stockholms stad klarar av att uppnå stadens mål om klottersanering inom en arbetsvecka. Vissa sanerar kontinuerligt och andra någon eller några gånger per år. Någon helt korrekt bild vad gäller stadens kostnader för sanering går inte att få fram men totalt beräknas kostnaden uppgå till närmare 20 mnkr.

Från 1980-talet och framåt finns ett stort antal forskningsrapporter publicerade världen över, som behandlar olika aspekter av klotter och klottrare. Klotterkommissionen ser det angeläget att sprida den kunskap som finns och anser att den uppgiften i första hand åläggas en rikstäckande organisation, exempelvis Svenska Kommunförbundet eller Brottsförebyggande rådet.

Kommissionen menar att det finns en tendens att negligera klotterproblematiken och blunda för de negativa följder en klotterkarriär kan få för en ung människa och för de stora resurser samhället tvingas avsätta för sanering och liknande. Viktiga målgrupper för information och ökad kunskap är föräldrar och personal som arbetar med barn och ungdomar, t.ex. socialsekreterare och lärare. Kommissionen anser att det skulle underlätta den fortsatta informations- och kunskapsspridningen om det i Stockholms stad fanns någon verksamhet som kunde ta ett särskilt ansvar för detta, som t.ex. Fou-enheten vid socialtjänstförvaltningen.

Klotterkommissionen framhåller vidare att det är viktigt att få en större kunskap om vilka ungdomar det är som klottrar. Den bearbetning av den tidigare drog- och riskbeteendeundersökningen Knut Sundell genomförd för kommissionens räkning visar att klottrarna utgör en rätt heterogen grupp som mera liknar ett tvärsnitt av stockholmsungdomar vad gäller social bakgrund än vad andra studier av kriminella ungdomar visat.

Samtidigt konstateras att klottrande elever som grupp betraktade är avsevärt mer kriminella och också i högre utsträckning högkonsumenter av olika typer av droger än icke-klottrare. Knut Sundell menar att klottrande elever som grupp i första hand inte ska "betraktas som (blivande) konstnärer utan snarare som ungdomar som påbörjat en asocial karriär".

Klotterkommissionen anser att ingen konkret och allvarlig ansats hittills gjorts i staden för att nå de ungdomar som dragits in i den negativa spiral av destruktiva och många gånger farliga beteenden som klottrandet medför. Kommissionen menar att samhället måste ingripa på samma sätt gentemot de ungdomar för vilka klottrandet blivit en livsstil som gentemot ungdomars drogmissbruk och annan kriminalitet. Rättsväsendet i form av polis och åklagare måste reagera tydligare och snabbare och socialtjänst och skola måste hitta effektiva former för insatser gentemot klottrare och deras föräldrar.

Kommissionen menar att staden bör överväga ett försök där ungdomar ges möjlighet att hitta andra uttrycksformer än illegalt klotter men framhåller att man inte funnit några belägg för att s.k. legala klotterplank skulle vara en framkomlig väg.

I klotterkommissionens rapport framhålls att en av de starkaste drivkrafterna bakom klottrarens beteende är att synas, att nå ut med budskapet "här är jag". Ett sätt att försvåra för klottrarna är därför att upprätthålla en ständig beredskap för att ta bort klottret. Kommissionen konstaterar att det främst är en resursfråga hur snabbt klotter kan saneras. Det skulle sannolikt gå att få ner kostnaderna något med en bättre samordning av stadens

insatser och kommissionen anser att ett försök bör genomföras i ett väl avgränsat geografiskt område med medverkan av t.ex. stadsdelsförvaltningen, gatu- och fastighetskontoret, SISAB, idrottsförvaltningen, närpolisen och fastighetsägare.

Om ett försök kommer att genomföras anser kommissionen att staden bör överväga att inom ramen för detta även arbeta med den ”sociala” dimensionen och inom samma område inleda ett arbete med att hitta former för ett intensifierat förebyggande arbete. Detta kräver att exempelvis skola och socialtjänst men kanske även frivilliga krafter inom det lokala föreningslivet involveras.

I klotterkommissionens rapport konstateras slutligen att det på olika håll pågår ett arbete med att utveckla metoder och hitta tekniska lösningar för att försvåra klottrarnas framfart. Det handlar både om att se över material, utformning av byggnader och andra anläggningar samt om olika typer av klotterskydd.

Förvaltningens synpunkter

Klotterkommissionens rapport visar tydligt att klotter är ett samhällsproblem med flera dimensioner. Klottrandet vållar stora materiella skador där kulturella eller andra skönhetsvärden riskerar att gå förlorade och omfattande resurser krävs för att bekämpa och sanera klotter. Som framgår av rapporten klarar inte alla förvaltningar och bolag i staden att, i enlighet med stadens policy, sanera klotter inom fem arbetsdagar vilket givetvis är mycket olyckligt. Hur snabbt klotter saneras är givetvis en resursfråga men också en fråga om prioritering. Det är angeläget att staden i detta sammanhang framstår som en helhet och det är klart otillfredsställande att klottersaneringen i en stadsdel utförs i enlighet med stadens policy och i en annan stadsdel kanske bara någon gång per år.

Förvaltningen delar helt kommissionens bedömning av att det behövs en bättre samordning av stadens resurser för att bekämpa klottrandet och är positiv till förslaget om att ett försök genomförs i samverkan mellan olika myndigheter. Man bör här ta lärdom av det lyckade klotterbekämpningsprojekt som sedan 1998 pågår i Helsingfors.

Av klotterkommissionens rapport framgår klart att klottrandet inte är att betrakta som ”pojkestreck” och att de ungdomar som ägnar sig åt klotter redan utvecklat eller är i riskzonen för att hamna i annan form av kriminalitet eller asocialt beteende. Detta faktum är givetvis mycket oroande och det är angeläget att hitta metoder och arbetssätt för att bryta den negativa utveckling många av dessa ungdomar riskerar att gå till mötes. En del klottrande ungdomar utsätter sig även för stora risker rent fysiskt genom att t.ex. klättra på broar och fasader. Förvaltningen är helt klart positiv till kommissionens förslag om att inom ramen för en eventuell försöksverksamhet också arbeta med det kommissionen benämner ”den sociala dimensionen”.

Förvaltningen är väl medveten om att genomförandet av en försöksverksamhet enligt kommissionens förslag kräver omfattande resurser inte bara rent ekonomiskt utan även i form av nytänkande. Detta måste dock vägas mot kostnaderna för klottersanering och de skönhetsvärden som riskerar att gå förlorade till följd av klottrandet men även mot de

kostnader i form av vård- och behandlingsinsatser som kan uppstå till följd av det kriminella eller på annat sätt asociala beteende klottrande ungdomar riskerar att utveckla.

Förvaltningen delar kommissionens uppfattning om behovet av informations- och kunskapsspridning vad gäller klotter och dess skadeverkningar både i form av materiella skador och den ”asociala karriär” klottrande ungdomar faktiskt påbörjat. Här behövs både rikstäckande insatser och insatser på lokal nivå. Minst lika angeläget är att bedriva ett intensivt förebyggande arbete vilket, som kommissionen framhåller, kräver ett nära samarbete mellan socialtjänst, skola och polis. Förvaltningen anser att det rent förebyggande arbetet bör påbörjas redan inom förskoleverksamheten.

Bilaga

1. Stockholms klotterkommissions rapport
2. Birgitta Rydells (fp) motion